

ČAJ

Pro chvíle pohody

KVĚTEN 2009

Časopis Autorů Jičínska

JEŠTĚ JE BRZO

Zelené listy kornatí.
Tráva popelá.
Volavky zobáky, jako peřím,
projíždí studené ryby
v sítích na srdci
utopená nemluvňata.

Šedivé mokro časně z jara
polézá v oku kapra pod hladinou,
dobré nálady kosí řasy, smutné
písničky
a časně z jara je ještě brzo na
divokou lásku.

Barbora ŠTANCLOVÁ

32

Vážený čtenáři,

květnový ČAJ není tentokrát monotematický, dá se říct, že všechny příspěvky jsou „každý pes, jiná ves“, ale to nevadí, protože zajímavá básnická tvorba mladé talentované Barbory Štanclové je doplněna povídkou Hany Runčikové (nakonec takhle Hanku příliš neznáme) a další životní moudra přidává ze své „sestřičkovské“ profese Zlata Zákoutská v povídce Sasanky. Dalo by se říci, že květnový ČAJ je ryze ženský, ale já to tak trochu kazím svou povídkou Sen malé Terežky, která mi vyšla přesně před dvaceti lety, a tak dovoluji, abych si zavzpomínal. Jako polehčující okolnost pro mě může mluvit fakt, že povídka je psána v ženské osobě.

*Tak dobrou chuť, vlastně DOBRÉ
POČTENÍ!
Váš Václav Franc*

OBSAH ČÍSLA:

Barbora ŠTANCLOVÁ
– Básně (3 - 9)

Václav FRANC
- Sen malé Terežky (11-12)

Hana RUNČÍKOVÁ
- Lojza Vomáčka (12-14)

Zlata ZÁKOUTSKÁ
- Sasanky (15-16)

HOST ČAJE:

Barbora ŠTANCLOVÁ (1987) – Píše poezii i texty k písňím (zpívá v kapele Any Other Name - alternative rock), 3x byla hostem v pořadu Zelené Peří v režii Mirka Kovářika.

Publikovala v časopisu Psi víno a ve sbornících Šrámkovi Sobotky (1. a 2. místo), Ortenovy Kutné Hory (čestné ocenění) a dalších literárních soutěžích.

Motto: „Život je moc strašnej a bolí - stejně ho žij jak můžeš, okamžik od okamžiku, a všechno posílej vzhůru - to dobrý i to zlý.“

ČAJ pro chvíle pohody

č.32 , květen 2009, ročník VIII

Vydáno 5. května 2009 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!

BÁSNĚ

Barbora ŠTANCLOVÁ

Hluboko do tmy

Hluboko do tmy olej nezasáh.
Jen voda čistá
z jeskyní.

Pak poznáš proč to dělám

Na tváři tvářenka,
voňavý kapesníček,
puďr a petrklíček.

Já tě popepřím, posolím tě,
zakápnu whisky
a do srdce ti zadřu třísky.

Pak poznáš proč to dělám

Půjdeme dlouho a posadím tě až nebudeš chtít.
Zavážu ti oči a prohlédneš i skrz dlaně na očích
Budeme zticha a nikdy už nepromluvíš jako první
Vyhladovíš a budeš žíznit a ke stolu zasedneš poslední.

Budeme sami skutečně sami a spolu s každým,
kdo se kdy narodil zúčastněně dýchneš.
Za každého. Dokud budeš mít prsa plná křiku .
a neodejdeš daleko, vše tě dožene a tvoje prsa nebudou mít sílu.

Poznáš proč

Budeš Sama.
Vděčná za každý nádech
Sebe opustíš
Sebe necháš větru.
S očima pevně zavřenýma uvidíš příliš
co se dá snést,
co se dá nést
Nepromluvíš ani sama k svému srdci,
mlčky
poznáš.

Poznáš proč to dělám

Pokus o popis kůry

Sametově modrá, oblá oblaka
dřít
přes
oka
struhadel roští keře.

Poesie kůry stromu.

Srdce

Koruny lip, to jsou srdce lidí,
které Bůh právě stvořil.

Koruny kaštanů, jsou srdce těch,
které Bůh volá.

Nemůžu obejmout

Nemůžu obejmout,
jsem pokosená luční tráva
bolavá těžkým bílým vínem,
ve škopku plave svět

Rozevřít ruce
srdce by vyskočilo
jako štěně z košíku
na chladnou podlahu

Když oči jsou tak těžké,
že slzy jako kýbl jablek
a v žilách teče štěrk,
čekám, pařezy v srdci nechám otálet

a zapomenu.

Fialové dětství

Vítr řeže květy do slabin.
Kosatce a rmen.
Květy do fialova,
pěkné poníky s uzdou
přehozenou přes modré nebe.
Bude-li Pán Bůh doma
přijedou husaři.

Ještě je brzo

Zelené listy kornatí.
Tráva popelá.
Volavky zobáky, jako peřím,
projíždí studené ryby
v sítích na srdci
utopená nemluvňata.

Šedivé mokro časně z jara
polézá v oku kapra pod hladinou,
dobré nálady kosí řasy, smutné písničky
a časně z jara je ještě brzo na divokou lásku.

Jak spí stromy

Stromy spí na zádech
s pěstičkou sevřenou jako kaštan.

X

Dopíjím lítost
strach a žal.
Dopíjím
co jsem si objednal.

Pavoučí stopy

Ve snu.
Proběhli tajemstvím, které je nahé.
Víš po čem toužím.

Kroky beze stop
fialové stíny tůní pod očima,
pavoučí sny a bdělý pocit...

Jablůňky

Růžová pleť a chuť malin na jazyku.
Slyšíš cvrčky?
Sady a lesy rybízu.

Padne rosa a svět
se skutálí
jako kulička, do večerního ticha

Špunty

Korkové špunty na vínem zčeřené krvi
houpou starosti a Štěstí
trhá lodičku od břehu.
Proud.

A zase budou vodopády marně drnčet vztyčené prsty
a zase přetržená lana v ráhnoví
a zase se probudím
a zase pomyslím na krev a víno

a je to tak dlouho.

Vonné zahrady

Vonné zahrady.
Stíny a loukotě
popnuté květy
veliké kouty
srdce zahrady.

Altány bez mramoru
posuňte do středu zahrady
do velikého kouta
kde je plnou dlaní
ohladíme.

Spolu. Lásko, spolu
ohladíme altány,
každou štěpinku, štěrbinku,
půjdeme od středu ke kraji,
pohlad' ještě jednou.

Všechny ty smutky
zla
v základech praskají
pojd' dotknem se, lásko,
sami sebe.

Papírové řasy

Jako na pouti u střelnice.
Tak barevné a papírové řasy máš.
Půvabné, svinuté do exotické květiny,
že tu pomněnku dole málem přehlédneš.

Rehek v dlani

Zemřel mi v dlani rehek.
Jaký květ
položím na památku?

V dlani schovám
pomníček z pomněnek
co žalem modrou proplakaly

nad rybízovým vínem
v pobořených hospodách
pod rozvaleným oknem

a promodralým prstem
zat'ukám na kmen břízy
místo na hřebík rakve

dechem rozrazím mráz
ohlédnu se už ze zvyku
a rychle se pomodlím

aby mě nikdo neviděl a neslyšel
házet křídla motýlů
za odcházejícím Bohem.

Hliněná jehňata

Mé ruce pomohli ovcím
porodit hliněná jehňata,
prototypy soch bůžků jara.

Do dřeváků nasypaly hlínu
a zasadily čtyři semínka,
ať si jdou kde jim štěstí kvete.

Mé ruce otáčely dlaně vzhůru
a zase je sklápěly
věčný kolotoč--
můžu – nemusím – můžu –

Věci

Dobré věci nech faunům a dryádám.
Ty zlé pusť z řetězu a připoutej se sám.
Těžké potěžkej a vyhod' je k nebi.

Dnes ho nemej ve svčćené vodě

Zalomené proudy světla
točí po Santiniho schodištích,
v chrámech zvýšené bodové koncentrace
citrón v černém čaji, jasněji, směleji...

Děťátko Marie přebal
a dnes ho umyj v mokré hlíně.
Uvidíš,
rozkvetou schovaná semínka.

Velký

Oloupej ořechy
a
lodičky z plachet.

Už
jsme na nějaký věci
moc velký.

Dávám ti lipku

Dávám ti lipku
jako hrom.
Semínko,
co v něm spí strom
a alej s kopřivou
a s bodlákem.

Máš za nehty trávu

Máš za nehty trávu.
Lechtáš mě s ní.

Škrábneš –
a už to nevyperu.

Orosené

Orosené, jako džbány,
díry ve střeách.
V mém pokoji ticho
žmoulá dásní kůrku.

Samota přichází až jako první
střelit do zad
čas na čekané.

Žeň a dech

Kuželem vody
žeň
a
ženeš dech

úrody hojnost
vzduchu málo...

Smaragdy a jezevčí

Voňavé smaragdy v očích
hučí hloubkou a páchnou jezevci.

Kameny v děloze aneb báseň ženám

Je navrženo.
Dutými kameny v děloze ticha.
...Ještě dýchá!...
Lesy javorů se svléknou,
těla v miskách z ořechů promnou křik
z úst té, kterou nechci prozradit.
...Dýchá?!?...
Prsa modřínových vzdechů
sekerou osekám co je tíží
dobrý skutek a ona vražda!?!
Železo hodím na dno jezera,
v děloze puklý kámen
a misky ořechů plné krve

Tajemství, která jsou s tebou

Do vyprahlé krajiny
zarážím kosti muži,
možných tmavě dýchavých věcí,
které odešly středem,
když ve Spartě dlouho nepršelo.
Snad se nenarodily děti,
jen tajemství a chladní lidé –
strach nepřišel

Čtvrtá cesta soba

Čtyřikrát do konce světa,
vyjde prérií sob
za zimním sluncem.
Třikrát už prošel.

Makový květ mu počtvrté prokvete srstí
pod hvězdou, která již jednou vedla za Světlem.
Zimní Slunce pozná čas, Zem vdechne Měsíc
a čtyři směry půjdou proti Středu.

Bude noc
Po které Svítání porodí Bolest bez míry.

Múzy

Mácháte se časem, múzy.
Na svět vám pomáhali moskevští básníci,
kteří, co naplat,
nevěděli, co sami se s sebou.

Místo květin házíte kožnaté,
mastné listy fikusů
a o lehkosti jste slyšely od žab,
drožkářských mul
a éterické jsou prasklé džbány.

Slova mi pukla v poli tuřínu
odkud jsem nesla den
čtyři žabky a oslík přikývli
pavučiny na prasklém džbánu
plné rosy.

Skácelova škola

Makové rohlíky a jablka na cesty
z přímých a rovných úhlů měst.
Odnést jen cigarety k dubovým stolům
podél opuštěných cest a víka po kraji
zavřít. Už nehrají...Nehrají.

Jsme my to ale básníci.
Prstíkem strkáme do zad start,
ohnivou kuňku v druhé ruce
a verše ty chceme umačkat.

SEN MALÉ TEREZKY

Václav FRANC

"Terezko, tak se připrav na zítra. Nezapomeň," připomněla jsem holčičce s dvěma malými
cůpky, ozdobenými červenými mašlemi.

"A na copak nemáš zapomenout, Terezko?" ptala se maminka, která si přišla pro svou ratolest do
školky.

"Víš, mami, zítra máme olamparádu!" vysvětlovala Terezka mamince. "A kdo vyhraje, tak dostane
dort!"

"Olamparádu?" podivila se maminka. "Nepopletla jsi to?"

"Olamparádu, že jo, soudružko," dožadovala se malá obhajoby.

"Ne olamparádu, Terezko, ale olympiádu," uvedla jsem vše na pravou míru.

"Aha," začínala chápat maminka.

"Zítra k nám přijedou pionýři a připravili dětem sportovní soutěže," dodala jsem na vysvětlenou.

To už byla Terezka přestrojená. Vždyť toho mnoho do červnového horka nepotřebovala. Bílé
tričko se včelkou Májou, červenou sukýnku se šlemi a červené botičky s beruškou. Po
rozloučení, Terezčině zkomoleném "na skledanou", jsem se i já začala chystat domů. Terezka patřila
pravidelně mezi ty děti, které u nás zůstávají poslední. Nevadilo mi to. Dá se říci, že i díky tomu jsem
k ní přilnula nějak víc než bylo zdrávo.

Měla jsem děti ráda, a tak jsem při vyplňování přihlášky na konci základky nezaváhala a
napsala střední ped'ák. Věděla jsem, že je o tuto školu mimořádný zájem, proto jsem byla na
výsost spokojená, když mě přijali. Snad proto, že jsem dělala své vysněné povolání, snad proto, že
mě doma nečekala druhá směna, i když mi máma často připomínala: "Na co s tím Standou vlastně
čekáte? Chodíte spolu hromadu roků a svatba v nedohlednu," jsem tady zůstávala i chvíli po pracovní
době. Nelitovala jsem chvíle, kdy rodiče ještě nepřišli pro to svoje obveselení, s kterým jsem
měla, v mnohonásobně větším počtu, co dělat, abych ho udržela na uzdě, a zůstala jsem v práci.
Sedla jsem si na bobek, jako bych byla jedna z nich. Brala jsem do rukou jednu hračku po druhé a
představovala jsem si, že ta věc má nějakou nadpřirozenou sílu, pomocí které se dostanu do světa
dětské fantazie. Málokterá kolegyně měla pro moje zdržení pochopení: "Holka, počkej, až budeš
mít svoje," říkaly mi, když odcházely a viděly, že se ještě nechystám domů. Standa mně zase říkal,
když jsem mezi nás tahala školku: "Ty se z těch děcek zblázníš!"

Nevadilo mi nic z těch řečí a ráda jsem přes všechny výtky zůstávala s Terezkou až do
příchodu maminky. Jen někdy, když jsme měli se Standou předem něco domluveno, jsem si říkala,
jak to všechno paní Hovorkové vytmavím. Nic jsem nikdy neudělala. Možná jsem ji litovala, když
jsem viděla, jak přichází celá uhoněná. Možná proto, že jsem věděla, že nezneužívá mou dobrotu. A
potom, byla tu přece Terezka se svýma modrýma očima. Před ní bych nemohla nic říct, nemohla
bych pokazit představy té malé o jedné hodné soudružce učitelce, ke které se každé ráno moc těší.

O to víc mě překvapilo, když Terezka přišla druhý den celá nesvá. Mezi dětmi zamlkle seděla, s
hračkami si nehrála, s ostatními dětmi nezpívala. Myslela jsem si, že není zdravá, ale teplotu neměla,
na nic si nestěžovala, a tak jsem doufala, že s příchodem pionýrů roztaje.

O desáté začala malá sportovní olympiáda. Pionýři připravili dráhu pro běh, uhrabali písek v
doskočišti a vyznačili prostor pro hod s míčkem. Olympiáda začala nástupem obou oddělení
jako na opravdové olympiádě. Nad hlavami dětí vlála olympijská vlajka, kterou připravila Blanka
Ječná z oddělení předškoláků. Bylo na ní žluté sluníčko v modrém poli.

Všechny děti se těšily a mocně rozcvičovaly, jak to vidají přes ramena svých tatínek v televizi
u slavných sportovců. Jen Terezka nic. Seděla pod stromem, smutná a opuštěná.

"Terezko," zavolala jsem na ni, "poběž mezi ostatní! Honem, budeš s námi házet míčkem!"

Mlčela, jen se na mě nedůvěřivě podívala. Chtěla jsem ji podnítit k soutěživosti, a tak jsem řekla:
"Schválně, jestli hodíš dál než Verunka. Podívej, jak hází!"

Místo odpovědi se holčička zvedla a následovalo překvapení: "Soudružko, já házet nebudu, já
nebudu závodit!"

"Ale Terezko, proč bys nezávodila? Všechny děti závodí."

"Aťsi, ale já nechci!" postavila si hlavu.

"Ale proč? Ty nechceš vyhrát dort?"

"Ne!" byla se mnou v mžiku hotová a palcem dál žmolala bílé tričko, které už nemělo sněhobílou barvu jako ráno, když maminka Terezku přivedla.

"Ty máš strach, že nevyhraješ?" napadlo mě.

"Ne," zase jednoznačná odpověď.

"Ale všechny děti, které soutěží, něco dostanou," snažila jsem se trucující dítě přemluvit, jako kdybych nabízela fotbalistovi přestup do slavného oddílu za pěkný balík peněz.

"Nebudu soutěžit, nechci," řekla ještě jednou a obrátila se ke mně zády.

"Ale proč, Terezko?" dolovala jsem dál důvod.

"Protože chci zůstat u maminky!"

"Tak to jsem nečekala. "Vždyť mamka je teď v práci a odpoledne si pro tebe přijde. A když budeš závodit, tak se pochlubíš, co jsi vyhrála."

"Nebudu, protože kdybych soutěžila, tak se k mamce nevrátím."

To už můj rozum nebral. Co to je za logiku? Jak může nevinná dětská hra souviset s tím, jestli se dítě vrátí domů k mamě?

"A kdo ti to říkal?"

"Babička!"

"Babička?" podivila jsem se. "A co ještě ti říkala?"

"Říkala, že táta taky závodil. Pořád závodil a chodil k nám domů málo a jednou odjel někam daleko a už se nevrátil," vysypala vše ze sebe jedním dechem.

Tak teprve teď mi to došlo. Věděla jsem z posudků, že paní Hovorková se stará o Terezku sama, že musí všechno sehnat, zařídít, i proto jsem s Terezkou trpělivě čekala přes konec mé pracovní doby, ale tohle jsem netušila. Pan Hovorka odešel, neměl čas na ženu, na dceru, na rodinný život. A jak tohle všechno vysvětlit malému dítěti? Jak vysvětlit, že někdo dá přednost vlastní kariéře, možná dobrého sportovce, před plným životem v rodině? Pětiletému dítěti nic nevysvětlíte, ani kdybyste se rozkrájeli. Vzala jsem Terezku do náruče.

"Neboj, Terezko, kvůli tomu můžeš jít s námi klidně závodit. Ty máš přece mamku ráda?" Přikývla a já, aniž bych čekala na odpověď, jsem pokračovala: "A ten, kdo má někoho rád, tak od něj nemůže nikdy odejít!"

Nevím, jak se má slova začlenila do snu o životě velkých. Fakt je, že Terezka, poté, co jsem ji postavila zpátky na zem, utíkala k ostatním dětem a už už se chystala k prvnímu hodu.

LOJZA VOMÁČKA

Hana RUNČÍKOVÁ

Byl to celkem vydařený večer. Po koncertu středověké hudby, na kterém jsem se potkala svého staršího kolegu z oboru, jsme zašli do nedaleké restaurace na kus řeči a něco málo k pití. Čas příjemně plynul, piva v kolegově sklenici ubývalo a s tím přímo úměrně stoupala jeho dobrá nálada. Začal mi vyprávět o jednom svém známém. Jmenuje se Lojza Vomáčka a je to strašně fajn chlap. Milej, hodnej, pracovitej, namakanej... Trochu se občas něčeho napije, nějaká ta becherovka a lahváč, nějaká ta cigaretka... ale má vlastní dům, chatu, dokonce i traktor...

Svého kolegu už znám natolik, abych věděla, že má poněkud svérázný smysl pro humor a že mu stačí málo (tak dvě tři Litovle), aby si člověk z jeho společnosti odnesl nezapomenutelné zážitky, takže jsem ho nebrala vážně. Nebrala jsem ho vážně, ani když se mě snažil přesvědčit, že Lojza je ten nejlepší chlap na světě (přesně pro mě), ani když se mi cestou ke kolejím (doprovodil mě jako správný gentleman) přiznal k tomu, že dělá Lojzovi komplice a že jeho úkolem bylo zpracovat mě natolik, abych se o Lojzu začala více zajímat.

Ve chvíli, kdy začal prohlašovat, že Lojza na mě čeká na koleji přímo přede dveřmi mého pokoje, neboť se mu podařilo podplatit kolejbábu becherovkou, a přát mi krásný večer a ještě krásnější noc, mě moje trpělivost opustila a namísto ní jsem pocítila silnou potřebu toho kecala praštit. Kecal se však dal zbaběle na útěk a pod záminkou, že chce chytit poslední tramvaj, zdrhl.

Nechala jsem ho běžet a zamířila na kolej. Když jsem procházela kolem vrátnice, nedalo mi to a podívala jsem se k okénku. Naondulovaná paní na mě vrhla významný pohled... a kopla do sebe štamprli.

V té chvíli mě napadlo, že tady něco není v pořádku.

Do čtvrtého patra jsem šla pěšky, to abych měla víc času promyslet si, co budu dělat, jestli na mě nějaký Lojza opravdu čeká (samozřejmě, že jsem nic nevymyslela).

Dveře na patře jsem otevřela právě ve chvíli, kdy se nějaký chlápek, který usnul ve stoje, pomalu sunul podél zdi k zemi - i s becherovkou v ruce. A jak za mnou bouchly dveře, chlápek se probral. Vyskočil, a když se po chvíli vzpamatoval, vzpomněl si, že by se mohl představit.

„Ahoj! Já sem ňákej Lojza Vomáčka!“ a strčil mi pod nos poloprázdnou láhev becherovky. Pak si uvědomil, že se spletl, flašku schoval za záda a odkudsi vytáhl pomačkaný pugét růží.

„Ehm, díky, to je od tebe milý,“ rozpačitě jsem se usmála.

Chvíli jsme tam jen tak stáli a dívali se jeden na druhého, až nakonec Lojza povídá: „Hele, a... nepozveš mě dál?“ Vytřeštila jsem oči a horečně přemýšlela, jestli to myslí vážně.

„No... sorry... Lojzo... ale víš... já tě de facto vůbec neznám.“

„Sakra, to ti Petr vo mně nic...“ a chytl se za pusu. Vzápětí ale provedl jakési rádoby nonšalantní gesto, načež povídá: „No, ale to přece vůbec nevádí,“ a celý rozzářený dodal: „Aspoň mě líp poznáš.“

No nazdar. To mi tak ještě scházelo. Bylo skoro půl dvanácté a můj mozek po náročném dni vypovídal službu. Pozvat Lojzu na pokoj se mi opravdu nechťelo, ale jen tak ho vykopnout... Ech. Slušnější a zcela neasertivní část mého ega zvítězila a ta druhá se utěšovala představou, že kdyby se něco zvirtlo, pořádně si to s kolegou vyřídím – hodím ho do jedné z olomouckých kašen, přivážu k trojičnímu sloupu a tak podobně.

„Tak teda... dáš si čaj?“ Lojza chvíli přemýšlel, proč by měl pít čaj, když drží v ruce flašku becherovky, ale nakonec mu to přece jen docvaklo a souhlasně zakýval hlavou.

V zámku to zarachotilo, dveře se otevřely, já vešla do předsínky a Lojza málem proletěl do druhého pokoje; ne že by se tak rozběhl, ale zakopl o práh a silou setrvačnosti směřoval hlavou přímo ke sklu. Naštěstí se zastavil o futra.

Trochu jsem zaváhala, ale pak jsem přece jen odemkla i druhé dveře a nabídla Lojzovi, jestli si nechce sednout, čehož on s radostí využil. Natočila jsem do konvice vodu a uklidňovala se myšlenkou, že pokud Lojza zůstane sedět na židli, náš pokoj třeba nebude zdemolován.

„Tak jaký čaj by sis dal? Ovocej, černej, bílej, zelenej...?“

„A růžovej by nebyl?“ zahihňal se. Heh.

„Dobře, tak černej rybíz,“ a hodila jsem hrnku sáček s čajem. Pak mě napadlo, že bych si na Lojzu mohla trochu posvítit, a sáhla jsem po vypínači. Lojza jen zamžoural.

Konvice začala jemně syčet a pískat a Lojza přestal mžourat, namísto toho mlčel a rozhlížel se. Potom se začal culit.

„Hele, proč vám tady na dveřích a na zdi visej nahý ženský????!!!!“ zazubil se.

„No, víš, to jsou plakáty s reprodukcemi uměleckých děl.“ Lojza tápal v paměti po významu slova „reprodukce“. To, co našel, nemělo s uměním nic společného. Nedal ale nic najevo.

„Aha. No ale proč je tady máte pověšený?“ Usmála jsem se.

„No prostě proto, že se nám líběj.“ Lojzovi to začalo v hlavě šrotovat.

„Ta díla,“ dodala jsem. Lojza se trochu uklidnil, ale ne tak docela. Znepokojilo ho totiž, co uviděl nade dveřmi.

Voda v konvici se začínala vařit.

„Ta ženská se modlí,“ konstatoval tiše. „Ta ženská se modlí???“

„Která?“ vrátila jsem z předsíně do pokoje. „Jo, ty myslíš Panenku Marii.“

„To je Panenka Marie?“ nadskočil na židli.

„To je další plakát, reprodukce obrazu od Fra Lippiho.“

Lojza si v hlavě spojil svoji představu pojmu „reprodukce“ a LIPO. Začínal se cítit trochu nesvůj.

„Ty jsi věřící?“ zeptal se nedůvěřivě.

„No, vlastně jsem, ale to je trochu složitější.“

„No to teda není, náhodou je to docela jednoduchý...“ a začal přemýšlet, jak to dokázat. Důkaz ležel na stole.

„A hele, seš! Jinak bys tady neměla položenou bibli!“

A pak mu to došlo. Kniha. Trhl s sebou. Knížky ho vždycky tak trochu děsily a knihovnám se – pokud to jen trochu šlo - vyhýbal obloukem. Čirou náhodou vzhledl – což neměl dělat. Zachvátil ho pocit hrůzy. Hrůzy z toho, že se ta polička nad ním, přečpaná knihami, každou chvíli utrhne a zřítí přímo na něj.

Voda na čaj se vařila, čekala jsem, že se konvice každou chvíli vypne, když vtom jsem uslyšela rachot. Vběhla jsem do pokoje. Na zemi ležela převržená židle a Lojza se s vyřeštěnými očima tisknul zády ke skříni.

„Co se děje? Seš v pořádku?“ Lojza se na mě vyděšeně podíval.

„Já? Já? Já jsem v pořádku, já jo. Ale ty ne! A ty tvoje spolubydlící taky ne!“ Nechápala jsem. Lojza ukázal prstem na řadu ze tří polic.

„T-tolik knih! To není normální!“ Pořád jsem přemýšlela, proč ho to tolik vyděsilo.

„Víš, my jsme studentky. Studujeme. A ty knížky prostě ke studiu potřebujeme.“ Udělala jsem dva kroky směrem k němu.

„Ani se ke mně nepřibližuj!“ začal couvat do rohu, kde narazil do dalších knih, takže úlekem nadskočil.

V předsíni cvakla konvice. Usoudila jsem, že bude lepší nechat Lojzu ten šok rozdýchat a zalít čaj. A Lojza usoudil, že je ten nejlepší čas zmizet. Nechal bechera becherem a chtěl vyběhnout z pokoje, neb cesta byla volná – tedy skoro. Jak se rozběhl, nevšiml si, že mu v cestě stojí překážka v podobě kamarádčiných knih ke zkoušce z dějin starověku. Lojza zakopl, starověké civilizace mu tak trochu podrazily nohy, a já slyšela z předsíně jen dutou ránu nárazu dřeva o dřevo.

Lojza tam ležel na jednom z koberečků se zavřenými očima; vypadal trochu jako nemluvně, což by bylo možná do určité míry i roztomilé, kdyby nebyl v bezvědomí. Naštěstí studená voda účinkovala rychle a Lojza se probral. To procitnutí pro něj asi dvakrát příjemné nebylo, ale mně se ulevilo; nahlašovat kolejbábě mrtvolu by opravdu nebylo moc milé, zvláště když kolejbába byla již tou dobou patrně v mírně podnapilém stavu, a vzhledem k tomu, že ji většinou vídám popíjet pouze kafe, netroufala jsem si odhadnout, jak na ni asi působila ta becherovka.

Lojzovi došlo, že čím dřív z kolejí vypadne, tím líp pro něj, než se ale vypoťácel ze dveří s boulí na čele, přinutila jsem ho aspoň vypít ten čaj.

Dveře se za Lojzou zavřely a já je konečně mohla zamknout.

Až dodatečně jsem zjistila, že na stole zůstala láhev becherovky. Nejdřív jsem ji chtěla vyhodit, pak jsem se ale rozhodla si ji ponechat – to abych měla sama pro sebe důkaz, že se mi to všechno jenom nezdálo.

Zlata ZÁKOUTSKÁ

Na "osmičce" dokapávala bůhví kolikátá infuse. Bleděmodrá sestra změřila a zapsala všechny údaje, které tělo bylo ještě ochotno vydat. Tlak, tep, dech, vylučování ... Stav pacientky byl kritický, infaustní.

Semknutá víčka nedávala ani pavoučímu paprsku šanci proniknout a dotknout se sítnice. Smazala svět. Bezobrazné vnímání opustilo čas a prostor.

Otoky a puchýře po celém těle se plošně slévaly. Slatina s pahrbky. Otevřené rány, lehce překryté sterilními obvazy, ve chvílce znovu a znovu prosakovaly. Provokace bezinfekčnosti. Milosrdné, bezbolestné nevědomí.

Občas proběhl tělem křečovitý záchvěv. Tušení nerovného boje organismu. Impuls jiskřičky života.

"Chudák ženská, to mi ta služba teda pěkně začíná," pomyslela si s trpkou ironií mladá sestra.

S povzdechem, který byl ventilem, uvolňujícím její smutek a snad i rezignaci, přepíchla další láhev ze série životadárných roztoků.

Zářivkové světlo v pokoji měnilo barvu tváří do namodralé sinalosti. Anonymní osvětlovač. Z nemocných i personálu se stávali aktéři bez pódia, diváků a potlesku. Imaginární scéna. Vymykala se z pojetí tohoto světa. Nepřívětivá okolní krajina byla podbarvena hudebním efektem zářivkového bzukotu.

Bezútěšnost prostředí i okamžiku kontrastovala s jarem za oknem. Byl to nepříjemný pocit. Mladá sestra ho citlivě vnímala. Byl holý, syrový a nahý. Znepokojilo ji, že dovolila prostředí, aby ji sklíčilo a zahltilo.

Jásavé prožitky jarního dne bledly a mizely. Vzpomínky na nedávné polibky a teplé, dravé ruce milého slábly a vytrácely se. všechno osobní povinně zanechala před branou nemocnice. Stříbrný vítr sešedl.

Oklepala se a nepříjemný pocit setřásla. tělem, dusí, ba přímo rovnýma nohama se vrátila k tvrdé realitě své náročné noční práce.

"To jsem ráda, pane doktore, že jste přišel. Zrovna jsem vám chtěla volat. Ta nová paní na osmičce se mi vůbec nelíbí."

Podávala mu dekurs se zápisem tělesných funkcí.

Rozdělení pocitu odpovědnosti jí přineslo viditelné ulehčení. Odbourala jeden hranolek z pyramidy svých stresů. Zběžný pohled na čísla a grafy zkušenému stačil. Sklonil se nad lůžkem. Všechno splynulo a prolulo se. Okolí mizelo. Zůstala jen nemocná a absolutní soustředění, se kterým se jí naplno věnoval.

Naordinoval další léky. Kardiaka, infuse plasmy a fyziologického roztoku ... a také řadu laboratorních vyšetření. Důležitých a nezbytných. nejsou lékaři berličkou, ale pomocnou rukou.

"Sestro, ještě to převážeme. Ano, teď hned!"

Následující ticho pokoje rušilo jen občasné cvaknutí nůžek a zarachocení odkládaného peánu o stěny dózy s desinfekcí. Hotovo. Lékař těžce zapadl do hlubokého křesla a zvrátil hlavu. Podpěrka "ušáku" ji v poslední chvíli zachytila. Únava mu sedla na víčka. Šedá můra, věrná přítelkyně lékařů a sester, nočních služebníků.

Vůně kávy prošlehla inspekčním pokojem jako chvost komety. Příjemný. Omotal se mu vábivě kolem hlavy.

"Dnes zůstanu přes noc tady u vás na oddělení."

Zavřenýma očima cítil tápavý pohled sestry.

Znechuceně si uvědomil, že jí musí říct důvod. Musí. Jinak by si to mládě mohlo jeho přítomnost vykládat nevhodně.

Znal nebezpečí pomluv a klepů. tamtamy oddělení je šířily vlnou nadzvukové rychlosti klinikami. Ohrožovaly pověst. každá maličkost může posloužit skandálu k vzednutí zlé vlny.

Ohrozit respekt i postavení. Postup.

Z očí sestry vypadl otazník. Byl mu hozen jako rukavice. Slušnost velela zdvihnout ji. Odpovědět.

Dopřál si ještě chvíli ticha. Možná mikrospánku.

" ... víte, Jano," začal, jakoby shledával cáry slov ... "víte, ta paní na osmičce ... to je ... moje tchýně."

Její mlčením se cáry více trhaly. Ztrácel je. Těžce pokračoval: "Někdo jí poradil, aby zkusila léčit své staré revmatické obtíže sasankami. Ano, udělala si z těch jedovatých kvítků zábal dolních končetin. Včera večer, když jsme se vrátili domů ... už byla v bezvědomí ..."

Ticho bylo horší než hluk. Žádná doplňující otázka.

"Žije s námi, ale nevěděli jsme o jejím samoléčení. Stydím se za ni i za sebe. Jak na to budou pohlížet kolegové ... budu terčem utajovaného posměchu, vtipů ... jsem v překerní situaci ... a co vám to tu vlastně povídám?!"

Neviděl Janin polodětský obličej, plný účasti. Měl hlavu zabořenou v dlaních. Prošedlé vlasy v praménkách prolézaly mezi prsty a spadaly přes ně. Připadal jí ne strohý a nepřístupný, ale bezmocný a zranitelný. Zprůhlednila hladinu mlčení. Domlouvavě a káravě.

Kamínky slov vytvářely odstředivá kola. jedno překrývalo druhé.

"Ale, pane asistente, co to říkáte, takhle to nesmíte brát! Na to se musíte koukat úplně jinak. Jó, profesionální prestiž, na to sou páni doktoři hákliví. A moc. Ale nechte je, ať si říkají, co chtějí! Tydlety netýkavosti musej jít stranou, když se jedná o člověka a jeho život, ať patří komukoliv, né?"

Doktor překvapeně vzhlédl. nevěřil vlastním uším. nebyl vyzbrojen vůlí naslouchat. Změřil si, ne právě vlídně, štíhlou sestru. Od hlavy k patě. Údiv povytáhl obočí. Přes tvář se mihl stín nesouhlasu a nelibosti. Byl čitelný.

Únava zmizela, adrenalin stoupl. Myšlenky se mu nebezpečně jasnily. jejich kontury byly ostré. Břitvovité.

Co si to k němu dovolila? Chtěla ho snad poučovat? Ona, takový žabec bez zkušeností, bez praxe, na začátku života?! Zajiskřilo. Jejich oči se tvrdě utkaly.

Ona - neuhnula.

On, vážený asistent kliniky - nevydržel.

Sundal si brýle. Svět a rozpaky zahalil blahodárnou mlhou krátkozrakosti. Pštros. předstíral pečlivé čištění skel. Se sklopenou hlavou hledal někde po zemi vhodná slova. Mnoho jich nenašel. Začal váhavě a napůl omluvně: " ... vlastně ... vlastně ... máte pravdu. děkuji vám, Jano."

Napětí povolilo. Oči zvlídněly a oba si ulehčeně oddechli.

Nemocná zasténala. Víčka se zachvěla. Světlo a stín. Začala se probírat z nevědomí. Dálka, která se rozprostírala mezi ní a světem se zkracovala. Z nedozírnosti se vracela zpátky do času a prostoru.

"Maminko!"

Lékař přiskočil k lůžku a hladil prošedivělou hlavu. Poprvé si všiml brázd vrásek. Četl je řádek po řádku. Novým pohledem v nich objevoval sám sebe. nebyl sám. Jana, to přidržené mládě, se usmívala.

Chápavě, vědoucne. zevnitř. Netriumfovala. Jen se bezděčně radovala z prvního uznání své mladé životní moudrosti. Kde ji mládí vzalo?

Svlažovala nemocné rty a čelo. Byla mostem. překlenula Onen svět s naší dimensí. S tichou radostí vítala ženu zpět mezi živé.